

Dagens debattörer:
Herbert Gustavsson
Roland Pettersson

Yrkesbi odlarnas debattsida. Du har säkert massor av åsikter om hur det borde vara. Hör av Dig till redaktören per brev, telefon eller fax. Du får skriva under signatur om Du vill men namnuppgift måste alltid medfölja för redaktörens kännedom.

Jag anser att

Olämpliga inparningar

För att slippa arga och svärmsjuka bin bör man inte para in andra biraser har jag fått erfara efter många års avelsarbete.

1991 köpte jag en drottning (gul) från en mycket bra odlare som jag alltid köpt av i många år och vars drottningar alltid varit till belåtenhet. Men 1991 talade han om att han hade infört Krainer i sina bin för att dessa skulle bli bättre och det blev de men han hade inte räknat med svärmlusten. Och det var just vad som hände. Redan 1992 visade den drottning jag köpt att det ville svärma så jag delade samhället. Redan samma år slog jag ut dessa. Det samhälle som hade ny drottning visade sig vara mycket arga av sig. Samtidigt var det två samhällen som hade bytt drottning och dessa böt jag också för att vara säker på att dessa inte hade parat sig med drönare från den den inköpta drottningen.

Så jag köpte inte någon mer drottning av honom men en kamrat till mig köpte 1992 fem drottningar av honom men det skulle han inte ha gjort. Bina var mycket snälla av sig men alla fem svärmade så till hösten hade han tio av dessa samhällen men redan samma höst hade bina blivit mycket arga av sig så han böt alla drottningarna utom två som han gav bort, varav en till mig.

Den som hamnade hos mig var alldeles vild och jag hade mycket besvär med den när jag böt drottning.

Jag uppmanar våra biodlare att inte korsa in främmande biraser i sina bin utan håll eder till era vanliga. Om ni skall byta biras då skall samtliga drottningar bytas på en gång i hela bigården och inte genom köp av enstaka drottningar för då är skadan redan skedd. Det är framför allt vid svärmning som faran är störst då drottningarna parar sig med drönare från den inköpta drottningen. Många tror att de får bättre bin på detta vis men det visar sig att det blir tvärtom.

Emot Krainer

Att jag har emot Krainer det är mycket gammalt. Redan på slutet av 30-talet stiftade jag bekantskap med dem och redan då var de väldigt svärmsjuka men de var mycket snälla i motsats till Tyska Hedbin som var både svärmlystna och arga av sig.

Numera sägs det om renparade Krainer att de inte skall vara svärmlystna, men mina kära biodlare, tro inte att det går att arbeta bort en sak som är medfödd. Det finns dock en möjlighet och det är att ha renparade drottningar men så fort de parar sig med en annan ras så kommer svärmlustnaden tillbaka.

Här var det en odlare som odlar Krainer och som framhöll dessa bins förträfflighet och naturligtvis lyssnade de på honom då han ju hade stor erfarenhet av dem och borde veta. Vi inom våran förening fick en ny medlem från Norra Uppland hit med något års erfa-

renhet. På ett möte talade han om Krainers förträfflighet. Jag kunde inte tala utan jag talade om för honom att så länge de är rena är det ett bra bi men när de blir utkorsade, vad blir det då? Han hade tydligen utkorsade Krainer redan året efter och då var det färdigt. Nästan varje dag gick det ut svärmar från hans bigård. Det var så illa att traktens övriga odlare började klaga då de hade gula bin som blev korsade med Krainerdrönare och som också blev svärmlystna. Krainerodlaren slutade för två år sedan som väl är.

Danmark och Norge

Jag måste tala om att det är inte bara svenska biodlare som drabbas av att införa nya biraser som här nämns utan det finns typiska andra exempel. Jag kan nämna Danmark och Norge.

I Danmark var det en biodlare som hette Knud Risberg, Århus, som införskaffade Krainer från Österrike då de skulle vara så bra enligt vad han sade. Redan efter midsommar, när jag besökte honom, hade alla åtta svärmat och han var mycket besviken över detta vilket man måste förstå. De övriga, som var gula, hade inte svärmat, vilket säger mycket. Detta var i slutet på 70-talet och Risberg är numera död.

I Norge var det likadant men där fick de mycket arga bin. De hade införskaffat sig Kaukasier. Det var förbundet som började odla dessa i Billingstad samt en enskild odlare vid namn Liian som förespråkade dessa. Billingstad hade en egen

Följden av att införa en ny biras i sin bigård?

parningsstation också. Den var belägen på ett ställe som heter Solhöja en bit från Oslo. Jag besökte detta område två gånger. En som inte gillade dessa bin var Tangen, föreståndare vid Billingsstad. Han menade att om man korsar Kaukaserna med de bruna bina, som var de vanligaste i Norge, så blev de mycket arga av sig också och detta slog in. Liian hade rena Kaukasier som var snälla och det måste han ha, då han bodde i utkanten av Oslo. När Liian dog så skänkte han bigården till förbundet och den blev flyttad till ett ställe utanför Oslo.

När jag besökte Billingsstad skulle vi vandra till ljungen. Då skulle vi bl.a. taga med Liians bin. Jag gick och tittade på dem innan vi lastade dem. Jag sade till Tangen att de verkar rena och vara precis som de skulle vara men det skulle vi inte sagt. Värre bin fanns ej. Vi fick fly in bland buskarna så något arbete med dessa bin blev det inte utan vi fick vänta till kvällen. Då hade vi skaffat oss bättre utrustning men vi fick ändå rätt mycket stick. Tydligt hade blivit parade med de Bruna. Det var många biodlare som klagade på dessa bin med all rätt. Man slutade odla dessa Kaukasiska bin efter en tid i Norge men effekten fanns nog kvar lång tid efteråt förstår jag, kanhända cirka tio år gissar jag.

Jag skriver om detta för att det är så allvarligt att skaffa in nya raser om man har bastardbin och bara köper in en drottning av avvikande ras istället för att byta ut alla

drottningarna i bigården vid samma tillfälle. Detta gäller alla raser och inte bara Krainer, kom ihåg det kära biodlarkamrater.

En sak ni borde tänka på innan ni inför en ny ras är att ta kontakt med era biodlarkolleger i trakten så att ni är överens om bytet. Då behöver det inte

bli någon osämja.

Hälsningar Herbert Gustavsson, Västerås

Så långt Herbert Gustavsson. Vad säger ni andra?

Att bin kan vara ilska av en eller annan anledning kan följande berättelse ge besked om. Den är hämtad ur en nyutkommen bok, "CGG Hilfelings gotländska resor 1797 och 1799" utgiven 1994 på Gotlands Fornsals förlag.

Anledningen till resan var dåtidens diskussion om göters, gotars eller juters och om namnformens ursprung.

En som dock var tvärsäker på att det handlade om Göter och att denna folkstam hade ett ärorikt förflutet var den västgötske storgodsägaren och hovintendenten Pehr Tham, herre till Dagsnäs och Stora Dahla. Han var långt ifrån blygsam i fråga om göternas geografiska utbredning. Till Göternas stam inräknade han såväl bohussläkningar som småslänningar, öslänningar och gotlänningar.

För att styrka sin uppfattning lät Tham utrusta ett antal enmans-expeditioner med uppgift att uppsöka, beskriva och avbilda "Götiske Monumenter". Den som fick inventeringsuppdraget var antikvitetskonduktören C.G.G. Hilfeling. Denne utrustades enligt tidens sed med rekommendationsbrev och en summa pengar för utlägg under resorna.

Hilfeling befinner sig 1799 på södra delen av Gotland och ankommer mot middagen den 26 juli till Eksta prästgård och hr. pastor Kolmodin.

"En besynnerlig händelse föreföll här litet efter vi voro ankomne. Bien hade svärmat och satt sig på en stenvägg vid trädgården nära inkörseln till gården.

Dagen var varm och vacker. Man inbärgade hö, och många kommo med sitt 10:de hö till gården. En av bondegossarna hade anten av vanart eller okunnighet uppskrämt desse bien, vilka blevo så rasande, att de anföllo folk och hästar samt andra kreatur, att allt måste vika och söka bärga sig det bästa man kunde.

Efter allt utseende voro även alla i trädgården varande bien, som bestodo av 20 kupor, även i alarme att samfällt hämnas. Hästar och vagnar skenade. Folket måste upphöra med hökörningen. Alla dörrar och fönster tillstängas, ingen vågade sig ut på gården. Och nödgades någon ut, så var den omsvept med lakan och betäckt om händer och ansikte.

Själv såg jag, att bien straxt med häftighet anföllo och övertäckte personen, att den syntes svart av bi och måste springa av all makt att komma undan, ehuru de dock fingo vidkännas flere bistryng.

Prosten Fähræus som följt mig hit och ämnade kl. 4 e.m. resa hem igen måste bli kvar till sena aftonen, i största bekymmer, helst det liknade sig till ett grymt åskeväder - som ock med mycken häftighet kl. halv 11 uppkom och varade till midnatten.

5 st. gäss och 1 par får blevo av bien ihjälstuckna. En häst hade retirerat sig i ett litet hönshus, där den knappt kunde fås ut igen och var illa hanterad. Mot solens nedgång började det änteligen lugnas, då bien gått var till sitt.

Vi gingo därefter i trädgården och funno allt i stillhet igen, endast att många väktare spatserade på bikupesägget, men vi vågade oss ej att gå så nära intill." □